

INHALT

Einleitung	XI
I. Die <i>Summa</i> des Nikolaus von Strassburg	XI
1. Name und Abfassungszeit der <i>Summa</i>	XI
2. Gliederung der <i>Summa</i>	XI
3. Absicht der <i>Summa</i>	XII
II. Die Traktate 8–14 des zweiten Buches	XII
1. Die Traktate 9–13 im Aufbau des zweiten Buches	XII
2. Bedeutung und Struktur der Abhandlung <i>De tempore</i>	XIII
III. Die Quellen	XIV
IV. Die Handschrift und die Edition	XV
1. Die Handschrift	XV
2. Gliederung des Textes	XVI
3. Technische Erläuterungen	XVII
 Literaturverzeichnis	 XXI
1. Quellen, Kommentare	XXI
2. Sekundärliteratur	XXII

NICOLAUS DE ARGENTINA SUMMA

Liber secundus

TRACTATUS OCTAVUS: De mensuris in communi	3
Prooemium	3
Quaestio prima: Ubi reperiatur primo ratio mensurae et a quo translata sit ad omnia	3
Articulus primus: Ostenditur, quod ratio mensurae primo et principaliter competit quantitati et principalius quantitati discretae	4
Articulus secundus: Ostenditur, quod quidam modi quanti- tatis reperiuntur etiam in aliis generibus	4
Quaestio secunda: Ostenditur, quod mensura mensurat in unoquo- que genere	5
Quaestio tertia: Distinctio de mensuris et de generibus mensurarum	8

De tempore

TRACTATUS NONUS: De mensuris durationum in speciali: De tempore nostro	13
Prooemium	13
S e c t i o p r i m a : De tempore in se et absolute	13
Prooemium	13
Quaestio prima: An tempus sit	14
Quaestio secunda: Utrum tempus sit quidam numerus	18
Quaestio tertia: Utrum tempus sit numerus prioris et posterioris in motu	22
Quaestio quarta: De unitate temporis	24
Articulus primus: Unde sumenda sit unitas temporis	25
Articulus secundus: Probatur unum esse tempus	27
Articulus tertius: De ratione ac modo unitatis temporis ..	29
Articulus quartus: Rationes plura esse tempora probantes solvuntur	30
Quaestio quinta: An tempus sit primus motus vel prima sphaera vel tantum habeat esse in anima	32
Articulus primus: Prima opinio: Tempus est motus primi mobilis	32
Articulus secundus: Secunda opinio: Tempus est prima sphaera	33
Articulus tertius: Tertia opinio: Tempus nihil est extra animam	33
Articulus quartus: Quarta opinio: Tempus est de numero entium medio modo se habentium	34
Articulus quintus: Quinta opinio; et est opinio Theodorici de Vriberg	35
Articulus sextus: Sexta opinio: Tempus est res naturae; et est opinio Hervaei Natalis	45
Articulus septimus: Opinio auctoris et recapitulatio	56
Quaestio sexta: Utrum tempus sit quantitas discreta vel continua et quare potius sit in genere quantitatis quam motus	59
Articulus primus: Utrum tempus sit quantitas continua vel discreta	59
Articulus secundus: De proprietatibus temporis	60
S e c t i o s e c u n d a : De tempore in ordine ad ea, quae mensurat	61
Prooemium	61

Quaestio prima: Utrum omnis motus et mutatio mensuretur tempore	62
Quaestio secunda: Utrum quies sit in tempore	63
TRACTATUS DECIMUS: De nunc temporis	65
Prooemium	65
Quaestio prima: Quid sit nunc temporis et utrum sit idem realiter cum tempore	65
Articulus primus: Quid sit nunc temporis	65
Articulus secundus: Utrum nunc sit idem realiter cum tempore vel differat ab eo realiter	67
Quaestio secunda: Utrum unum nunc sit in tempore vel plura	73
Quaestio tertia: Utrum differant nunc, quod est mensura primi mobilis et nunc vel instans mensurans aliquod mutatum esse primi motus	77
Articulus primus: Quomodo ista nunc differant secundum aliquos et quod istorum unum magis proprie vocetur nunc	77
Articulus secundus: Declaratur, quod illa positio stare non potest	81
Quaestio quarta: In quo differant nunc mensurae successivae et nunc mensurae permanentis et in quo differt nunc mensurae propriae a nunc mensurae extrinsecae	83
Quaestio quinta: Utrum unum nunc possit habere rationem plurium signorum	88
Articulus primus: Quid sit habere rationem plurium signorum	88
Articulus secundus: Quae sint instantia, quae possunt habere rationem plurium signorum	89
Quaestio sexta: De diversis acceptionibus et proprietatibus ipsius nunc	92
TRACTATUS UNDECIMUS: De tempore angelorum	95
Prooemium	95
Quaestio prima: An operationes angelorum mensurentur tempore et quid sit tale tempus	95
Articulus primus: Communis sententia de ista materia ...	95
Articulus secundus: Adducuntur rationes ad propositum ..	97
Articulus tertius: Tempus angelicum describitur	98
Articulus quartus: Solutio rationum et dubitabilium contra ista inducibilium	98

Quaestio	secunda: Cum angeli diversas operationes habeant, quae sint illae operationes, quae mensurantur tempore	100
Articulus	primus: Distinguuntur operationes angelicas et ostenditur, quo tempore mensurantur	100
Articulus	secundus: Ostenditur, in quo convenient operationes angelicae, quae tempore mensurantur, cum motu caeli, et in quo differant ab eo et tale tempus a tempore nostro	103
Quaestio	tertia: Utrum tempus angelorum sit quid naturale vel quid ad placitum	105
Quaestio	quarta: Utrum tempus angelorum sit compositum ex instantibus	106
Articulus	primus: Ostenditur, quod tempus mensurans operationes angelicas est compositum ex instantibus	106
Articulus	secundus: Ostenditur, quae sunt illa instantia, ex quibus tempus angelicum componitur	109
Articulus	tertius: Solventur rationes probantes oppositum	109
Quaestio	quinta: Utrum plura instantia temporis angelici possint esse cum uno instanti temporis nostri	111
Quaestio	sexta: Utrum unum sit tale tempus in omnibus eis vel sint plura	117
Quaestio	septima: In quo praedicamento sit tempus angelorum	118
Articulus	primus: Tempus angelorum non est in praedicamento quantitatis	118
Articulus	secundus: Tempus angelorum est in praedicamento qualitatis	119
Articulus	tertius: In qua specie qualitatis sit tempus angelorum	122
TRACTATUS DUODECIMUS: De aevo		127
Prooemium		127
Quaestio	prima: An esse substantiarum separatarum et etiam aliquarum corporalium aevo mensuretur et quid sit aevum	127
Articulus	primus: Quot modis dicatur aevum	127
Articulus	secundus: An esse substantiarum incorporearum aevo mensuretur	128
Articulus	tertius: Quid sit aevum	129
Quaestio	secunda: Utrum sit unum aevum omnium aeviternorum vel plura	130

Articulus primus: Prima opinio: Tot sunt aeva, quot sunt aeviterna	130
Articulus secundus: Secunda opinio: Omnium aeviternorum est unum aevum	134
Quaestio tertia: In quo sit aevum sicut in subiecto	138
Articulus primus: Aevum ut in subiecto est in caelo empyreo	138
Articulus secundus: Aevum ut in subiecto est in anima Christi vel in anima beatae Virginis	140
Articulus tertius: Aevum ut in subiecto est in supremo angelo beato	143
Articulus quartus: Aevum ut in subiecto est in Lucifero	144
Articulus quintus: Opinio auctoris	144
Quaestio quarta: Utrum aevum idem sit realiter quod esse aeviternorum	146
Articulus primus: Utrum aevum aliquid addat super esse vel non	146
Articulus secundus: Quid sit illud, quod aevum addit super esse	147
Quaestio quinta: Utrum aevum per se faciat praedicamentum et in quo praedicamento sit	151
Articulus primus: Quod aevum non facit per se praedicamentum nec est in aliquo praedicamento accidentis	152
Articulus secundus: Quod aevum sit in praedicamento substantiae	156
Articulus tertius: Per quem modum aevum sit in praedicamento substantiae	157
Articulus quartus: Quomodo aevo competant modi aliorum praedicamentorum	158
Quaestio sexta: An aevum idem sit quod suum nunc	159
Quaestio septima: An idem sit nunc temporis et nunc aevi	161
Articulus primus: Prima opinio: Idem est nunc temporis et nunc aevi	161
Articulus secundus: Secunda opinio: Nunc temporis et nunc aevi realiter differunt	167
Quaestio octava: Utrum in aevo sit vel esse possit successio	171
Articulus primus: Quot modis possit sumi successio vel prius et posterius in aliqua mensura	171
Articulus secundus: In aevo non est successio proprie dicta	174
Articulus tertius: Solvuntur ea, quae faciunt difficultatem	175

TRACTATUS TERTIUS DECIMUS: De aeternitate	179
Quaestio unica: Quid sit aeternitas et quod esse aeternum simpliciter solum Dei proprius est et quod aeternitas non differt a suo nunc	179
TRACTATUS QUARTUS DECIMUS: De infinito	183
Prooemium	183
Sectio prima: De definitione infiniti	183
Prooemium	183
Quaestio prima: In quo genere finitum et infinitum collocari habeant et utrum congruant quantitati	184
Quaestio secunda: Utrum quaelibet pars infiniti esset infinita, si dare esset infinitum in actu	185
Quaestio tertia: Utrum sit dare infinitum in potentia	186
Quaestio quarta: Quiditas infiniti	187
Quaestio quinta: Utrum infinitum habeat se per modum totius vel partis	188
Sectio secunda: De divisione infiniti	189
Prooemium	189
Quaestio prima: De divisione infiniti, secundum quod reperitur in quantitate continua	190
Articulus primus: Utrum divisio continui procedat in infinitum	192
Articulus secundus: Utrum magnitudo secundum additio- nem crescere possit in infinitum	194
Articulus tertius: Si esset aliquod continuum vel aliqua magnitudo infinita, utrum compateretur secum aliquam aliam magnitudinem	195
Quaestio secunda: De infinitate, quae respicit quantitatem discretam	196
Articulus primus: Utrum numerus separari possit a divisione continui et quomodo in ipso sit status in minus ..	196
Articulus secundus: Utrum in numero non causato ex divisione continui sit processus in infinitum	197
Index auctoritatum	201
Index nominum	205